

nits n., inrättadt för statens räkning af K. Gustaf III år 1771.

NUMMERTAFLA, f. 1. Se *Siffertafla*.

NUMMERTAL, n. 5. 1) Antal af numror, antal. — 2) Se *Ordningstal*.

NUMMERTRÅD, m. sing. Benämning på jern- och ståltråd, sorterad efter numror och bunden i ringar.

NUMRERA, NUMRO, se *Numerera, Numero*.

NUNNA, v. n. 1. (pop. o. fam.) Helt sakta gnola. Jfr. *Gnola*.

NUNNA, f. 1. (lat. *Nonna*) 1) Qvinna, som tillhör en viss andelig klosterorden. — *Syn.* Klostersyster. — 2) En fjärl, hvars larf är för barrskogen mycket skadlig. *Bombyx Monacha*. — *Ss.* *Nunndrägt, -dok, Nunnekloster*.

NUNTIE, nuntisie, ell. NUNTIUS, nuntsiuss, m. 5. pl. *nuntier*. (lat. *Nuntius*, sändebud) Påf- ligt sändebud till en regering.

NUOVO CONTO, se *Conto nuovo* (under *Conto*).

NUTID, nütid, m. sing. (nytt ord) Närva- rande tid.

NUTRITION, -- tschón, f. 3. (fysiol.) Krop- pens uppehållande medelst näringsmedel, inne- fattande matens smältning, dess assimilation (se d. o.) och onyttiga ämnens afsöndrande.

NUTRITIV, -- i v, a. 2. (af lat. *Nutrire*, nära) Närande.

NUVARANDE, a. 1. Se *Nu varande* (under *Nu*).

NY, a. 2. neutr. *nytt*. 1) Som för kort tid sedan blifvit gjord, förfärdigad, skett, finnes sedan helt kort tid. Säges både i fysisk och andlig mening. *Nytt arbete, verk. N. rock, bok. Nytt verktyg. N. utrustning. N. plan. N. hän- delse, uppfinning. N. lära, religion. Nytt ord, nygjordt, nyskapadt; äfven sådant som ifrån ett främmande språk nyligen blifvit infördt, men ej kommit allmänt i bruk. Nya Testamentet, se Testament. N. menniska, en af ringa härkomst, som gjort lycka; äfv. (teol.) en pånyttfödd men- niska; äfv. (fig.) en som känner sig likasom född till nytt lif, fullt återställd till lif, helsa, krafter. *Nytt ansigte, person, som man icke förut sett. Nya verlden, Amerika. Nya stilen, Gregorianska tidsräkningen. — 2) Säges stundom om person eller sak, som har någon likhet, öfverensstämmelse med annan person eller sak. Det är en n. Cesar, en n. Alexander. En n. syndaflod. — 3) Som åter börjar eller börjat, åter inträdt, förnyas, upp- repas. *Jorden börjar d. 1 Jan. ett nytt om- lopp kring solen. En n. olycka har tillstött. Ständigt nya nöjen. Nytt år, åter inträdande hvarf af jordens omlopp kring solen. Önska godt nytt år, tillönska någon Guds välsignelse under ett ingående år. (Boktr.) N. rad, i början in- dragen rad, hvarmed nytt stycke börjas. — 4) Brukas, synnerligast i komparativ och superlativ, om det, som sednare eller sednast skett, inträffat, kommit i bruk. *De nyaste händelserna. En- ligt nyare underrättelser. Det nya model är ett dumt mod. Den klädseln är i nyaste smaken. Nyaste tidningarne. Nyare tider.* (Sub- stantivt) *De äldre och de nyare, äldre och i sednare tider lefvande folk. — Neutrum Nytt an- tager ofta substantiv natur, t. ex.: N. på året. Fråga efter n., efter nyheter. Hvad nytt? Han har alltid något n. att omtala. Det var n. för mig, visste jag ej förut. Han läser allt n., allt det nya, som utkommer af trycket. — På nytt, Å nyo, adv. Åter. Födas på nytt. Börja å nyo. Fela å nyo. — Man skrifver van-****

ligen *Ånyo. — Af nyo, adv. (gam.)* Har samma betydelse som *Ånyo. — Ss. N-bränd, -född, -silad, -vald, -värfd, m. fl.*

NY, n. 4. Det skifte af månens omlopps bana kring jorden, då han synes som en smal skära. *I n. och nedan.*

NYANS, -ånngs, m. 5. (fr. *Nuance*) 1) Öfver- gångsfärg emellan de sju hufvudfärgerna. — 2) (mål.) Fördrifning på en tafla. — 3) (fig.) Fin, omärklig skilnad, afvikelse.

NYANSERA, nyanngsëra, v. a. 1. 1) (mål.) Skugga; fördrifva färger. — 2) (fig.) Gifva fin, omärklig skilnad.

NYBAKAD, a. 2. 1) (om bröd) Nyligen bakad. — 2) (fig. fam.) Nyligen utnämnd. *En n. löjtnant.*

NYBEGYNNARE, m. 5. En, som nyligen be- gynt med något.

NYBRUKAD, a. 2. *N. jord*, för första gången upptagen och odlad.

NYBRYTNING, f. 2. 1) Jords upptagning ur lina. — 2) Se *Nyplog*.

NYBUREN, a. 2. neutr. — *et.* 1) (om kor, tackor, m. fl.) Som nyligen burit. — 2) Nyfödd.

NYBYGGA, v. a. 2. Bygga nytt. Brukas mest i part. pass. *Nybyggd. Ett n-gdt hus.*

NYBYGGARE, m. 5. En, som nedsatt sig på en förut obebyggd ort. *Svenska n. i Lappland. — Syn.* Kolonist (endast om dem, som utflyttat till ett främmande land).

NYBYGGE, n. 4. Nybygd ställe, der en ny- byggare nedsatt sig. *Anläggna n-n. — Syn.* Koloni (i främmande land).

NYCK, m. 5. Plötsligt, utan allt skäl påkom- met infall. *Vara full af n-er. Det var bara en n. af henne. — Syn.* Kapris.

A n m. Kommer af gamla ordet *Nyck*, slag, stöt, knyck.

NYCKEL, ny'ck'l, m. 2. pl. *nycklar*. 1) Red- skap af metall, vanligtvis jern, till öppnande af lås. *Sätta n-n i låset. Vrida sönder en n. Inom lås och n., se Lås. — 2) Benämning på vissa vid gränsen af ett land belägna fästningar eller fasta städer, hvilka för en fiende äro af högsta vigt att eröfra, för att kunna med säker- het intränga i landet. — 3) Se *Klar*, 3. — 4) (bot.) *Johannis Nycklar*, örten *Cynosorehis*.*

NYCKELAX, n. 5. Nedersta delen af en nyckel, eller den som förer tillbaka kolven i låset.

NYCKELBAND, n. 5. Band, hvarpå nycklar äro uppbundna.

NYCKELBEN, n. 5. (anat.) Ett i öfre delen af kroppen beläget ben, som sträcker sig emellan Skulderbladet och Bröstbenet samt tjenar till stöd för armen.

NYCKELBÖSSA, f. 1. Nyckelrör, hvars ax blifvit aftaget, och hvarå i andra ändan ett fäng- håll blifvit anbragt; nyttjas som leksak af barn att skjuta med.

NYCKELHARPA, f. 1. Ett slags numera nästan obrukligt stråkinstrument.

NYCKELHÅL, n. 5. Hålet i ett lås, hvaruti nyckeln instickes.

NYCKELHÄNGARE, m. 5. Pjes af metall med flera krokar att hänga nycklar på.

NYCKELKNIPPA, f. 1. Flera på en nyckel- ring sammanhängande nycklar.

NYCKELKROK, m. 2. Krok att hänga nyck- lar på.

NYCKELPIGA, f. 1. Se *Guldhöna*.

NYCKELPIPA, f. 1. Den raka tenen på en nyckel, då den är ihålig.